

je buržoaske partije u opšte i imaju, neposredan je izraz klasnih interesa. Zato se školsko pitanje i ne može i ne sme eliminirati samo za sebe i kao takvo posmatrati i tretirati. I sve dotle, dok učiteljstvo kao celina direktno akcijom, savremeno i snažno organizovano, pomognuto od radničke klase, čiji je interes radikalno rešenje ovoga pitanja, ne učini pritisak na gospodareće elemente, sve dotle ćemo ovako skrpljeni u gomilice, uzburjani i svetlih očiju, tražiti izlaza iz zagušljive atmosfere ovakvog školskog života, ali ćemo se vraćati u svoja sela sve zabrinutiji i sve nezadovoljniji. I to će biti, sve dotle dok se ne iztreznimo od patriotskog pijanstva.

(Konec prh.)

Šolski list. Ker se je 2. številka Šolskega lista 1. in III. stopnje zaradi železniške stavke zakasnila, pošiljamo te dni šolskim vodstvom samo II. stopnjo; I. in III. dobijo naknadno.

Učiteljska tiskarna.

Javna kvalifikacija ljudsko-in meščanskoškolskega učiteljstva.

Naredba poverjeništvu za uk in bogočastje o usposobljenostnem ocenjanju učiteljev na javnih ljudskih in meščarskih šolah v Sloveniji.

Dokler se po zakoniti poti ne ustanove določila o službenem ocenjanju učiteljev na javnih ljudskih in meščarskih šolah v Sloveniji, se odreja na podstavi pooblastila § 78. drž. zakona o ljudskih šolah z dne 14. maja 1869., št. 62 drž. zakona to-le:

§ 1.

Ravnatelj in nadučitelj večrazrednih šol predlože najkasneje do dne 30. junija vsakega leta okrajnemu (mestnemu) šol. svetu za vsakega podrejenega učitelja službeni popis glede zmožnosti, metode, marljivosti, točnosti in vestnosti, uporabnosti in vedenja.

§ 2.

Za vsak šolski okraj se ustanovi pri okr. šolskem svetu okrajna ocenjevalna komisija, ki priobči na podstavi službenega popisa (§ 1.) in nadziranj okrajnega šolskega nadzornika vsakemu učitelju določnega okraja pod zaprtim ovojem in proti obratni poštni sprejemnici službeno oceno po tem-le vzorcu:

Službena ocena.

Vaše delovanje na šoli v se za šolsko leto na podstavi službenega popisa šolskega vodstva in nadziranj z dne in z dne ocenja tako-le:

- 1. Zmožnosti:
- 2. Metoda:
- 3. Marljivost, točnost in vestnost
- 4. Uporabnost:
- 5. Vedenje:

§ 3.

1. Člani okrajne ocenjevalne komisije so: predsednik okrajnega šolskega sveta — načelnik;

Po dovršenem zrelostnem izpitu, leta 1882. je bil imenovan začasnim učiteljem na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, kjer je bil l. 1886. stalno nameščen. Leta 1901. je bil imenovan vadniškim učiteljem na tukajšnjem učiteljskem, kjer je neumorno deloval do prerane svoje smrti. Tu se je izčrpal do zadnje sile ter išel v večnost „z dela in teže učitelj-trpin“.

Pa tudi izven šole je bil pokojni Krulec vsestransko delaven. Sestavil je „Mojo prvo čitanko“ in spisal „Navodilo k Moji prvi čitanki“. Popravil in predelal je Ivan Miklosizhev „Slovensko-nemški Alcecednik za obče ljudske šole“. Bil je tudi priden sodruinik naših šolskih listov, de ven odbornik Slovenske Šolske Maticice, Glasbene Maticice, Slovenskega učiteljskega društva in Slovenskega planirkega društva. Do svoje smrti je bil tudi član Ljubljanskega učiteljskega društva. In tega vsestransko delavnega in zaslužnega šolnika ni več med nami . . . Kako ga je škoda!

Vigred se povrne,
al' prijatelja k nam nazaj
alkdar več ne bo.

Na svidenje onkraj grobal

okrajni šolski nadzornik — poročevalc;

zastopnik učiteljstva ljudskih in meščanskih šol v okrajnem šolskem svetu — prisednik. Ako sedi v okrajnem šol. svetu več zastopnikov učiteljstva, stopi tisti izmed njih v okrajno ocenjevalno komisijo, ki ga določi predsednik okrajnega šolskega sveta.

2. Za stalne veroučitelje pa stopita na mesto okrajnega šolskega nadzornika po cerkvenem oblastvu določeni nadzornik veronauka (dekan ali poseben nadzornik) in na mesto zastopnika učiteljstva zastopnik cerkve.

3. Kadar gre za ocenjanje zastopnika učiteljstva, oziroma cerkve v okrajnem šolskem svetu, stopita v ocenjevalno komisijo njiju namestnika.

§ 4.

Službovanje ravnateljev, nadučiteljev in začasnih voditeljev večrazrednih šol, istotako voditeljev enorazrednic, ocenja okrajna ocenjevalna komisija samo po izidu nadziranj okrajnega šolskega nadzornika.

§ 5.

1. Predpisani redi so: 1. „prav dobro“, 2. „dobro“, 3. „zadostno“, 4. „nezadostno“; za vedenje pa: 1. „popolnoma pravilno“, 2. „pravilno“, 3. „manj pravilno“, 4. „nepravilno“.

2. Ocenjevalna komisija pod vsako točko ocenjevalne pole (§ 2.) kratko in točno poviše lastnost učiteljevo ter mu na tej podstavi prisodi red. V posebni opombi naj se omeni izredno šolsko, prosvetno, človekoljubno ali drugo podobno delovanje.

3. Vedenje se ocenja, v kolikor se vpoštevata proti predstojnikom, tovarišem, staršem in učencem, zunaj šole pa, kolikor je v zvezi z ugledom učiteljskega stanu in z napredkom in razvojem zavoda, na katerem učitelj deluje.

4. Posameznim učiteljem se v službeni omeni priobčujeje le red, ki so določeni v 1. odstavku tega paragrafa, brez nadaljnega popisa.

§ 6.

Šolskemu vodstvu in višjemu šolsk. svetu v Ljubljani okrajni šolski svet ob enem pošlje prepis ocenjevalne pole (popis in rede), iz katere je razvidno, kako se je ocenilo službovanje na šoli nameščenih učiteljev.

§ 7.

Učitelji imajo pravico, pri šolskem vodstvu v ocenjevalni dobi po enkrat vpogledati v prepis ocenjevalne pole ter si ga prepisati; tekom 14 dni izza vročitve ocene se smejo pritožiti na višji šolski svet zoper oceno, ki je slabša nego 1. ali 2. red (§ 5., [prav dobro, dobro, oziroma popolnoma pravilno, pravilno]).

§ 8.

1. O prizivih odloča prizivna komisija pri višjem šolskem svetu, katere člani so pristojni višji šolski nadzornik in dva učitelja, ki sta nastavljena na javnih ljudskih in meščarskih šolah ter sta člana višjega šolskega sveta.

2. Če bi se pa pritožil zoper oceno eden teh dveh učiteljev, določi višji šolski svet drugega učitelja iste kategorije v prizivno komisijo.

3. Prizivna komisija za pritožbe veroučiteljev je sestavljena iz višjega nadzornika za veronauk in iz duhovnika, ki ga določi cerkveno oblastvo izmed dveh duhovnikov, ki sta člana višjega šolskega sveta.

4. Če je treba poizvedb. preden se odloči o prizivu, jih izvrši pristojni višji šolski nadzornik, oziroma višji nadzornik za veronauk ali duhovnik, določen po cerkvenem oblastvu.

§ 9.

1. Usposobljenostna ocena nanovo nameščenih ali s početkom šolskega leta premeščenih učiteljev naj se redno ne ustvarja pred tretjim četrtletjem.

2. Redna letna ocena se priobči učiteljstvu tekem enega meseca po zaključku šolskega leta, in sicer prvič za šolsko leto 1919—20.

§ 10.

Višji šolski nadzorniki priobčujejo svojo oceno okrajnemu šolskemu nadzorniku in vsakemu učitelju osebno pod zaprtim ovojem in proti obratni poštni sprejemnici.

2. Njih ocena je dokončna.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1920.

Deželna vlada za Slovenijo.

Poverjeništvu za uk in bogočastje.

Poverjenik: dr. Verstovšek s. r.

JOSIP LAPAJNE:

Učiteljstvo sebi.

Ko sem pred 20 leti k temelju Učit. konvikta priložil prvi kamen, ki smo ga miadi učiteljski skrivali klesali dobro leto, nisem mislil na samega sebe, in če tarnam danes, bi z istim vzklikom trdil, da me ne sili k temu lastni „ego“, temveč edino učiteljski ponos, ponos, ki ga naj ustvarjata lastna oseba, moja in tvoja družina. Učiteljeva osebnost zdatno podpira ugled stanu in šole, še zdatnejše pa isto podira zanemarjena učiteljeva družina, njegovi otroci. Je-li ugled našega stanu primerno, če so učit. otroci po vaseh slabše opravljeni, kakor oni kakega zakonatega trgovca ali gostilničarja, če so v mestih bolj nastanjeni in oskrbljeni, kakor njih vaški sodruzi? Uboga učiteljska sirota, trpeča posledice vojske, se bo li s ponosom sklicevala na stan svojih roditeljev? Veste li, da sem že opetovano opazil, da je učiteljev sin kaj rad zatajil svojega očeta! In oni veliki gromovniki izišli iz učiteljskih družin, ni jim li bilo v največjo slast biti po šoli, po učitelju? Obrdžimo tedaj našo deco bližje sebi samim, olajšajmo jim težave nežnih dnij in provedimo jih k popolnemu razumu ob naših lastnih ognjiščih! Mnogega zla ubranimo otroke najlaže po onih jureh, ki so sami okusili podeželski kruh in razumevajo, kako grozen prepad zlja nasproti malim „ubežnim kraljičem“, ki z zelenih poljan stegajo ročice v svetloblesteče mestno ozidje. Da usoda učitelje kaj rada obdarja z otroci, je znano, da učiteljski otroci niso ravno najboljši dijakji, je ob izčrpanih očetovskih silah razumljivo, da pa so navadno najpremetnejši in najživahnejši, je pač pripisovati okoliščinam njih zdravih početnih bivališč. Vse troje nas kliče tedaj, da našim študirajočim dijakom preskrbimo res varnega zavetja pod večšo roko. Če nimamo lastne strehe, naj nam bo v sili dobra tudi tuja, je ognjišče naj bo domače! Na zadnjem občnem zboru je nasvetoval učitelj ljublj. obč. odbornik Likozar naj bi se kak ljubljanski zavod prestavil na deželo, (Sangrad pri Cerkljah ali razne graščine), njegove prostore pa naj bi zasedel naš konvikt ali dijaški dom. Nasvet naj ne vre mimo ušes! — Drugi predlog se je kratkotalo preslišal. Glasi se: Vsak zavezen učitelj (lica) bodi član Učiteljskega konvikta! — Če pomagaa učiteljevemu otroku, podpiraš svoj stan in njegov ugled, če nimaš otrok, si jih vsak dan lahko nakopješ in tedaj boš pomoči potreben tudi sam. Oni pa, ki jezdiijo že na konju, naj premissljajo dni, ki so bili in prav radi bomo vsi segli globoko v žepe in zdaten položili dar, sebi in našim malim v dar. — Učiteljstvu, ki je zasnovalo idejo in zaklad Učit. konvikta, gre vse priznanje in podeželani nikakor ne bomo dopustili, da bi poedinci uganjali v društvu osebno in dnevno politiko!

Dopis iz Prekmurja.

V Prekmurju je primanjkovalo okrog 50 učiteljev. Civilni komisar si je znal hitro pomagati in je nastavlil sporazumno z viš. šol. svetom stare, domače učitelje. Niti eden od teh ne razume slovenskega jezika. Ko pridemo s temi v dotiko, govore ti z nami po nemško. Predstavljaj si, uboga grešna duša, kako izgleda ta babilonska (jugoslovenska) šola! Prvi razred uči Slovenec, drugi pa takozvani novopečeni Prekmurci (v resnici Madžaron). Naša država nastavlja te ljudi, jih plačuje zato, da poučujejo spakedran dialekt. Ko prevzame ta razred zopet Slovenec, je treba otroke šele učiti Slovenščino. Otroci izgubi s tem eno leto, a država plačuje Madžarone zato, da otroci ne znajo jezika. Umevno je, da je naše učiteljstvo zelo ogorčeno nad takim brezglavim početjem. Ako gospodu komisarija pomanjkanje učiteljstva res tako zelo skrbi, naj še teh par mesecev pusti otroke brez pouka, in v jeseni nastavi naše učitelje-začetnike! Veliko bolje brez pouka, kakor pa da bi učili madžarski učitelji! Sicer pa opazamo, da se gosp. civ. komisar vmešava v notranje poslovanje okr. šol. sveta. Okrajni šolski svet sploh ne eksistira, naš nadzornik sploh nima besede, dekrete izdaja le civ. komisar za Prekmurje.

Ako službeno pišeš na civ. komisarijat (na okr. šolski svet ne smeš), čakaš par mesecev odgovora. Razumljivo, ker si g. civ. komisar ne zna razdeliti delokroga. Čemu pa imamo nadzornika? Učiteljstvo nastavlja jo na taka mesta, kjer sploh ni mogoče začeti pouka. Ko pride isti zopet nazaj, se čudi gospoda, zakaj ni že začel s poukom. Obljubovali so nam rebesa, obljubovali zemljo, velike šolske vrte. Rekli so nam, da je tu doma blagostanje, da imajo kmetje vsega dovolj! Pride nato učitelj s svojo ženo. Občina mu noče dati vrta, ne polja, pravi

da je že drugim dala v najem. Ako vpraša za nakup živeža, ga zopet ni itd. Nuče ne mara popraviti šolskih poslopjij! — Država bi skoraj vse tukajšnje šole podržavila; gospod župnik Klekl je bil proti temu. Predlagal je, naj ostanemo državne, občinske in rimo-katoliške šole. Posebno zadnje so mu stale na duši. Predsednik kraj. šol. stolca (sveta) je župnik (brez izvolitve). Ljudje pa nočejo popravljati, ker mislijo, da bo država vse šole prevzela v svojo oskrbo.

K sklepu še nekaj! Hvaležno nalogo bi rešili kolegi v Murski Soboti s tem, da bi ustanovili tam okraj. učiteljsko društvo. Naj se pošljejo vabila, vsi pridemo! Ako ostanemo še nadalje brez organizacije — notem bo v Prekmurju kmalu več Madžaronov kakor nas!

Viš. šol. svet opozarjamo, naj izbacne vse mažarske učitelje, sicer jih bomo sami. Trotov še čebele ne marajo!

Nekaj misli k članku „V Srbiji in pri nas“.

Pod naslovom „V Srbiji in pri nas“ razpravlja tov. I. J. v 16. št. Učit. Tovariša momente, na katere se ozira srbska naučna uprava pri podelitvi raznih učiteljskih mest. Vse lepo in prav! Nikakor pa se ne morem strinjati s smelo trditvijo „kdor ni dela vaju zunaj šole, ta tudi v šoli ne dela“. Torej izvenšolsko delovanje, bodisi na književnem ali kulturnem polju, naj bo edino merilo učiteljskega delovanja v šoli! To vendar ne gre! Kaj pravijo k temu po večini naše tovarišice? Poznam izborne učiteljske moči, ki žive samo za šolo in porabijo ves prosti čas zopet za šolo. Za izvenšolsko delovanje pa jim primanjkuje časa. Šola potrebuje celega človeka. Dvema gospodarjema pa naenkrat do danes še ni bilo služiti mogoče. Ne trdim, da kdor dela izven šole, ne stori v šoli ničesar. Omenjam pa le besede priznanega pedagoga, strok. in mladinskega pisatelja: „Pisati ne morem več, ker trpi drugače pouk“. Tako odlični šolnik!

All mora pri podelitvi kakšnega mesta tudi državni uradnik naštetii svoje izvenuradno delovanje? — Saj smo tudi mi državni uradniki, ali si naj sami postavimo steno, ki naj nas loči od drugih?

Ne podcenjujem izvenšolskega dela tovarišev, ki priča o njihovi marljivosti. Za to se naj dobi plačilo izven šole. Sicer pa „ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dožlan!“ Da pa bi vsled intenzivnega izvenšolskega delovanja storil v šoli več, nego ostali, o tem pa iz lastne skušnjje zelo dvomim. Glavno merilo učiteljeve sposobnosti bodi vedno le njegova kvalifikacija. — V ostalem sem pa naziranja tov. I. J. B. Z.

Podpirajte „Jugoslovensko Matico!“

CENE:

V obrambo.

„Slovenski učitelj“ se je v zadnji št. jako nerodno spotaknil ob Šolski list in bi storil veliko umestnejši korak, če bi obrnil klasifikacijo, namenjeno Šolskemu listu v razpravi „Kultura“, kjer ga označi kot znak nizke naše kulture — rajši na sebe.

Ne mislim varovati Šolskega lista kritike, ki jo zasluži in prepričan sem, da če bi hoteli dati uradniki s Šolskim listom knjigo stalne vrednosti za ljudsko šolo, bili bi gotovo toliko dalekovidni, da bi vzeli v vsebino vse novejšje kulturne delavce in tudi starejših se bi zametavali.

Da se bomo prav razumeli, pripominim, da sem za svojo osebo in zaenkrat še za knjigo stalne vrednosti, ki bi bila kelikor mogoče popolno urejena in vsebovala snov najnovejših kulturnih delavcev poleg onih iz preteklih dni. In če me vsled tega kvalificira kdo kot nazadnjaka, sem prepričan, da me je obsodil po paragrafi naglega soda, kajti pomisliti je, da naše podeželsko ljudstvo zaenkrat še ne bo voljno nabavljati svoji deci vsako leto mogoče dvakrat nov list, ki bi se le malo časa uporabljalo. Le počasi! Pride tudi še to, a ne stopajmo z obema nogama hkrati, temveč z vsako posebej.

Vsi smo občutili kričečo potrebo, da je nadomestiti čitanke, v katerih je bilo že skoroda nemogoče najti primernege čtiva za našo mladino. Če hočemo biti odkriti, pač ne bo nikogar sram priznati, da nam je v tej dobi Šolski list kaj prikladno vztraval vrzel v pomanjkanju dobrega čtiva na ljudski šoli in smelo trdim, da bi se težko našel kdo, ki bi v tako kratkem času bolj prikladno uredil list ali pa knjigo, ki naj nadomesti čitanke, kot so storili to uredniki Šolskega lista vsak za svojo stopnjo.